

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: όπου η εξουσία δε θεμελιώνεται στην αγάπη, δε φέρνει καλούς καρπούς

[gallery]

Μεγάλο Απόδειπνο στον Ιερό Ναό της Παναγίας Πάντων θλιβομένων η χαρά της Μόσχας τέλεσε στις 29 Φεβρουαρίου 2012 ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας. Μετά την ανάγνωση του Μεγάλου Κανόνα Αγίου Ανδρέου Κρήτης ο Ιεράρχης κήρυξε το θείο λόγο, όπου ανέλυσε το τρίτο κατά σειρά πάθος μνημονευόμενο στην ευχή του Οσίου Εφραίμ του Σύρου, δηλαδή εκείνο της φιλαρχίας.

«Διατί υποβάλλουμε στον Θεό αυτή την παράκληση να μας απαλλάξει από αυτή ακριβώς την αμαρτία; Διότι εδώ έγκειται η ρίζω πολλών άλλων κακών και συμφωρών που πλήττουν τον άνθρωπο. Ο ανθρώπινος κόσμος είναι δομημένος έτσι ώστε η πλειοψηφία των ανθρώπων υποτάσσεται ο ένας στον άλλο. Σπάνιες είναι οι περιπτώσεις των ανθρώπων, οι οποίοι δεν υποτάσσονται σε κανένα. Το συστημα υποταγής λειτουργεί και στο επίπεδο της οικογένειας, και του επαγγέλματος, και της νομοθεσίας. Οι υποκείμενοι υποτάσσονται στις αρχές, οι υφιστάμενοι στους προϋστάμενους, οι νεώτεροι μέσα στην οικογένεια στους πρεσβύτερους. Η ανθρώπινη κοινωνία είναι δομημένη έτσι ώστε οι άνθρωποι δεν είναι ισότιμοι ούτε στα προσόντα τους, ούτε τις λειτουργίες τους. Γι' αυτό κάθε προσπάθεια εξίσωσης των ανθρώπων είχε ολέθριες επιπτώσεις στην ανθρωπότητα», είπε χαρακτηριστικά.

Σε τι συνίσταται ο κίνδυνος της φιλαρχίας; Όχι επειδή η εξουσία, η αρχή είναι επικίνδυνη καθεαυτή, αλλά διότι κινδυνεύει ο ίδιος ο άνθρωπος που επιδιώκει την εξουσία ως αυτοσκοπό. Η εξουσία δίδεται για να τη χρησιμοποιούν οι άρχοντες για το καλό των αρχομένων.

Η έννοια της αρχής αδιαρρήκτως συνδέεται με την έννοια της ευθύνης. Όσο μεγαλώνει η εξουσία, τόσο μελώνει η ευθύνη. Όσοι επιδιώκουν την εξουσία ως αυτοσκοπό φρονούν ότι με την ανάληψή της θα έχουν δυνατότητα να επηρεάσουν τους άλλους απεριόριστα, αλλά σφάλλουν διότι η μεγαλύτερη εξουσία θα θέλει και μεγαλύτερη επίδοση, και ένα ιδιαίτερα αγώνα.

Ο αγώνας επίσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την έννοια της εξουσίας. Άνθρωπος ο οποίος είναι περιβεβλημένος με μεγαλύτερη εξουσία θα είναι σε θέση να τη χρησιμοποιήσει για το καλό σε περίπτωση εάν αγωνίζεται ως πραγματικός ασηκτής, μη φειδόμενος δυνάμεων και ζωής του, προσφέροντας την εξουσία του για τη διακονία των ανθρώπων.

Η εξουσία συνδέεται με μια άλλη έννοια της προσφοράς ή διακονίας. Ένας άρχων είναι διακονητής του Θεού και των ανθρώπων. Υπό αυτή την έννοια κάθε προϊστάμενος υποτάσσεται όχι μόνο στους ανώτερους τους, αλλά και στους υφισταμένους τους, οι οποίοι τον αναμένουν να ασκεί την εξουσία του με κάθε ευθύνη για το καλό τους.

Ορισμένες φορές στη βάση των ανθρωπίνων σχέσεων έγκειται η φιλαρχία, η επιθυμία της επικράτησης στους ανθρώπους, της αναλήψεως μιας υψηλότερης θέσεως. Πρόκειται για φιλαρχία.

Με την επιδίωξη της επικράτησης στους άλλους, είτε μέσα στην οικογένεια, είτε στον πολιτικό

χώρο, είτε στην Εκκλησία, αλλοιώνεται η ουσία της διακονίας και η αντίληψη του ίδιου του εν εξουσία ανθρώπου για τον κόσμο. Σε αυτή την περίπτωση αυτός καταβάλλει κάθε προσπάθειά του για να κρατηθεί στην εξουσία και όχι για να υπηρετεί για το καλό των ανθρώπων.

Κάθε εξουσία ελλοχεύει και κίνδυνο. Να το γιατί οι σοφοί απεύφευγαν κάθε εξουσία. Έτσι έκανε ο Όσιος Σέργιος ο Ραντονέζ μετά την πρόταση που δέχθηκε να γίνει Μητροπολίτης Μόσχας. Την εξουσία του ως Ηγούμενος την ασκούμε για το καλό της αδελφότητας, φροντίζοντας γι' αυτή. Δεν αναζητούσε την εξουσία και ο Θεός τον αντάμειψε με πολλά πνευματικά χαρίσματα. Ενώ η Μονή του έως σήμερα αποτελεί παράδειγμα για τον Ορθόδοξο μοναχισμό και για κάθε ανθρώπινη κοινωνία.

Επίσης η εξουσία πρέπει να συνδέεται με την αγάπη. Χωρίς την αγάπη στους υφισταμένους την εξουσία του δε θα την ασκεί για το καλό τους. Η φιλαρχία είναι η αγάπη για την εξουσία ως καθεαυτή, και όχι στους ανθρώπους, οι οποίοι του υποτάσσονται. Οι υφιστάμενοι ανταποδίδουν στον προϊστάμενο με την αγάπη τους σε περίπτωση εάν αυτή είναι η αμοιβαία. Η αγάπη πρέπει να επικρατεί παντού: μέσα στην οικογένεια, στην εργασία, στον πολιτικό χώρο ακόμα. Όπου η εξουσία δεν θεμελιώνεται στην αγάπη, δε φέρνει καλούς καρπούς.

Ιστορικά έχουμε πολλές περιπτώσεις όταν η ανάληψη της εξουσίας από ορισμένους στοίχισε τη ζωή σε πολλά εκατομμύρια ανθρώπους. Ενας μεγάλος αριθμός θυμάτων θυσιάστηκε στο βωμό της φιλαρχίας.

Γι' αυτό ο Κύριος μας καλεί να μην επιδιώκουμε να καταλάβουμε μια υψηλότερη θέση από εκείνη, που κατέχουμε αυτή τη στιγμή.

Ο Χριστός έχει εξουσία μέσα στην Εκκλησία επί όλους μας, αλλά δεν επιβάλλεται με την εξουσία του, εμείς επιλέξαμε την εξουσία αυτή. Πρόκειται για την εξουσία αγάπης και όχι βίας. Κάθε κληρικός είναι και διακονητής, διακονεί τον Θεό και τους ανθρώπους. Αλλοίμονο σ' εκείνο τον κληρικό, ο οποίος ενδιαφέρεται μόνο για τη ψηλή θέση του και τα συναφή προνόμια, διότι η ουσία της εκκλησιαστικής διακονίας είναι ακριβώς αντίθετη με εκείνα, τα οποία αναζητεί.

Να προσπαθήσουμε στην επαγγελματική, την οικογενειακή και κάθε άλλη ζωή μας να αποφεύγουμε τη φιλαρχία. Ποτέ να μην επιδιώκουμε μια υψηλότερη θέση και εάν έρχεται να τη δεχθούμε με ταπείνωση ως δώρο του Θεού και ως αύξηση της ευθύνης από τον Θεό.

«Στις ημέρες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής να καταφεύγουμε με ζήλο στον Θεό μέσα από αυτή την προσευχή, η οποία μας υπενθυμίζει και τις τέσσερις αμαρτίες, που αποτελούν ρίζες πολλών άλλων κακών: *«Κύριε και Δέσποτα της ζωής μου, πνεύμα αργίας, περιεργίας, φιλαρχίας, και αργολογίας μη μοι δως. Αμήν»*.